

DELAVEC

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Gradišče št. 2.

GLASILO ZDRUŽENE DELAVSKE STROKOVNE ZVEZE JUGOSLAVIJE.

Izhaja 10. in 25. dne v mesecu.

Stane posamezna številka Din 2.—, mesečno Din 4.—, celoletno Din 48.— Za članke izvod po 1.— Din.

Oglaš po ceniku.

Dopisi morajo biti frankirani in podpisani ter opremljeni z štampiljko dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo. Reklamacije so poštne proste.

Stavka mariborskih mizarjev končana.

Po štirinajstidnevni stavki so se danes, v ponedeljek, mariborski mizarji vrnili na delo. Uredile so se temeljne plače in drugi službeni odnošaji. Kakor smo že začetkom povdarjali, bi te stavke ne bilo treba, če bi bili delodajalci pokazali nekaj več uvidevnosti in socialnosti. Pustili so raje delavce brez odgovora, jih prisilili, da stopijo v stavko, da sprejmejo nato one zahteve le prizadetih lesnih delavcev, ki bi jih bili lahko sprejeli od vsega začetka. Toda trma nekaterih mizarjskih mojstrov v Mariboru je bila tako velika in neskončna, da smo se tekom dolgih, ponovnih in mučnih pogajanj morali vprašati, če ne tiče ti ljudje s svojim razumom prav globoko v srednjem veku. Ne rečemo, da so bili vsi delodajalci taki. Nekateri so delavske zahteve, ker so uvideli, da delavci ne zahtevajo nič nesprejemljivega, takoj sprejeli in dogovor tudi podpisali. To so bili zlasti oni delodajalci, ki to ime tudi zaslužijo. Tako n. pr. tovarnar Potočnik, ki zaposluje nad 40 lesnih delavcev in ki je pokazal takoj vso uvidevnost modernega podjetnika.

Pri njem je bil spor kmalu poravnani in so se delavci mogli povrniti na delo že koj prve dni po stavki. Drugače so se zadržali zlasti mali delodajalci, ki zaposlujejo le po enega ali dva delavca. Ti so imeli na zborovanju njihove zadrage glavno besedo in ti so se sporazumu najhujše protivili, čeprav so sami priznavali, da so mezdne zahteve delavcev skrajno skromne. Poleg njih se je pa vtilkal v spor tudi tajnik zadrage, vpokojeni policijski uradnik, ki bi moral vršiti pri zadrugi le svoje uradniške posle, ki je pa s svojo nerazumljivo nervoznostjo videl povsod »hujskanje« in »kri«, čeprav se ni nikomur o teh čednih rečeh niti sanjalo. Še pri zaključitvi štrajka je odsvetoval predsedniku podpis pogodbe. Mislimo, da znajo mizarjski mojstri sami voditi pogajanja in svojo zadrugo, in da tajniku ni treba oteževati situacijo. Zapolnili si bomo. Kakor rečeno, pogajanja so bila dolga in mučna in volje do sporazuma vsaj v začetku pri mojstrih ni bilo. Delavci so pa vztrajali in uspeh je tukaj.

Kongres Mednarodne Strokovne Zveze.

V veliki dvorani »Grand Palais« v Parizu se je zbralo 1. avgusta t. l. okrog 200 delegatov iz 26 držav na IV. redni kongres Mednarodne Strokovne Zveze. Iz Evrope je bilo zastopanih 21 državnih central, iz Amerike 2 (Argentinijska in Kanada), iz Afrike 2, iz Azije 1 (Palestina). Da je kongres Mednarodne Strokovne Zveze važen dogodek za ves civilizirani in miselni svet, to nam ni treba izrecno poudarjati, ker se razume samoposebi. Za te kongrese so se doslej vedno zelo zanimali javni delavci raznih političnih, gospodarskih in socialnih ustanov in časopisov vseh mogočih smeri. Zlasti pri zadnjih je stalno opažati veliko zanimanje, kakšen bo potek kongresa in kakšni bodo sklepi. Radi tega so skoraj iz vseh držav, v katerih so organizirani delavci priključeni Mednarodni Strokovni Zvezi, prisostvovali številni poročevalci raznih časopisov in velikega svetovnega tiska. Nasprotniki našega pokreta so izkoristili ta dogodek za to, da so z vsemi svojimi silami skušali prikazati potek kongresa v napačni luči. Kapitalistični razred, ki se boji močnega mednarodnega delavskega gibanja, se trudi, da prikaže delavsko gibanje tako, kakor on želi, ne pa tako, kakršno je v resnici.

Kongres Mednarodne Strokovne Zveze je trajal 6 dni. Takoj spočetka ugotavljamo, da je kongres potekel v najlepšem soglasju. Vse resolucije o načelnih vprašanjih: **mednarodna pomoč v mezdah gibanjih, mednarodni boj za osemurni delovnik, razorožitev, boj proti vojni in militarizmu, gospodarski položaj delavcev**, ureditev razmerja Mednarodne Strokovne Zveze in mednarodnih strokovnih tajništva, zasebni uradniki, nameščenci in svobodni poklici v strokovnem gibanju itd. — so bile sprejete soglasno. To je najboljši dokaz, da vlada v Mednarodni Strokovni Zvezi v vseh načelnih vprašanjih strokovnega gibanja **enodušnost** in popolnoma enotno nazoriranje.

Dnevni red je bil zelo obširen. Zato so bila vsa vprašanja temeljito proučena v izvoljenih komisijah, ki jih je bilo po številu 8. Te komisije so imele nalogo zaslišati poročila o raznih vprašanjih. Vsem delegatom so bila predložena že pred kongresom tiskana poročila in na osnovi teh poročil so bile izdelane resolucije, ki so bile kongresu predložene v odobritev.

V drugi komisiji, ki je razpravljala o predlogu avstrijske strokovne komisije, je sodeloval tudi zastopnik Zdrružene delavske strokovne zveze Jugoslavije, s. **Haramina** iz Zagreba. Avstrijska strokovna komisija je namreč predlagala, da se izvede reorganizacija Mednarodne Strokovne Zveze. Avstrijski sodrugi so v svojem načrtu predlagali, naj tvorijo mednarodni strokovni tajniki polovico upravnega odbora internacionale. Ta svoj predlog pa so umaknili, ko se jim je sporočilo, da so mednarodni strokovni tajniki njihov predlog na svoji posebni konferenci odklonili.

Malo nesoglasje na kongresu je nastalo le pri vprašanju, kaka naj bo politika do moskovske rdeče internacionale. Skoro brez razlike so proti razbijaški politiki rdeče strokovne internacionale nastopili zelo ostro delegati vseh kontinentalnih držav pod vtisom dejstva, da je ta politika povzročila delavskemu gibanju že veliko škodo. Le Angleži so bili pri obsojanju te politike znatno blažji. Toda daleč so bili od tega, da bi politiko Moskve odobrili! Oni so bili le manj ostri v debati, nego delegati iz drugih držav, to pa radi tega, ker na Angleškem moskovski internacionali ni uspelo upostaviti lastnega strokovnega gibanja in se je angleškim sodrugom posrečilo preprečiti škodljivo delovanje moskovskih agentov v večji meri, kakor po drugih državah.

Mednarodna Strokovna Zveza je ogromna in čvrsta organizacija, ki je prebrodila po svetovni vojni vse težkoče in ki je izvedla v osmih letih

števne akcije ogromne materialne in moralne koristi za delavski razred. Vsi uspehi naše internacionale pa so bili možni le radi tega, ker je njen obstanek osnovan na čvrsti podlagi in na razredno zavednih in vzgojenih delavcih širom sveta.

Četrty kongres Mednarodne Strokovne Zveze je sprejel nove in zelo dalekosežne sklepe, po katerih bo tudi v nadalje vodil akcije v korist delavskega razreda celega sveta. Da so bili delegati glede sklepov proti razbijanju delavskega strokovnega gibanja popolnoma soglasni, je dokaz v tem, da so za resolucije glasovali tudi vsi angleški delegati. V

teh resolucijah je zapopadna jasna smer politike naše strokovne internacionale, ki nima z razbijanjem delavskega strokovnega gibanja nič skupnega. V predsedstvo Mednarodne Strokovne Zveze so bili izvoljeni sledeči sodrugi: 1. G. Hicks (Angleška), 2. L. Jouhaux (Francoska), 3. Th. Leiparth (Nemčija), 4. C. Madsen (Danska), 5. C. Mertens (Belgija), 6. R. Tayerle (Čehoslovaška).

Kongres je končal svoje delo v najlepšem soglasju 6. avgusta ob 7. uri zvečer. Zaključen je bil s petjem Internacionale, ki so jo peli vsi delegati v svojem materinskem jeziku.

Gospodarski položaj delavcev.

(Sklep kongresa strokovne internacionale.)

Gospodarski položaj delavcev v veliki meri zavisi od veličine in bojevnosti sposobnosti strokovnih organizacij, predvsem pa od stanja in splošnega razvoja svetovnega gospodarstva.

Kapitalistični gospodarski sistem in gospodarski nacionalizem sta doslej obnavljala gospodarstvo na napačen, sebičen način, na zgolj nacionalistični podlagi. Ta politika je v vseh deželah ustvarila usodepolne gospodarske razmere. V skoro vseh deželah se je produkcijski aparat razširil, ne da bi se poskrbelo za porabo produktov z razširjenjem kupnega trga. Ohranitev tako razširjenega produkcijskega aparata posameznih držav naj bi zavarovala zaščitno-carinska trgovska politika. Ta politika je pa dovela do **gospodarske in trgovinske vojne vseh proti vsem**.

Ta nevarni razvojni proces je postal še učinkovitejši z izvajanjem **racionalizacije**, s praktično uporabo znanstvenega nauka o obratovanju, z vsem tehničnim napredkom in posebno še z bistvenim povečanjem izdatnosti človeške delovne sile.

Razen tega mora nositi gospodarstvo visoke državne dolge, visok znesek kapitala, za katerega se plačujejo obresti.

Nacionalni in internacionalni finančniki, profitorski špekulantje in banke igrajo pri tem vlogo, ki vsak dan bolj mori in zavira gospodarstvo kakor oderuštvo, kredit in menjalni posli.

Posledice takega gospodarskega položaja so se izražale v težkočah prodaje na domačem in mednarodnem trgu, v visokih blagovnih cenah, v razvoju nacionalnih in internacionalnih kartelov, skratka, v stremljenju kapitalističnega gospodarskega sistema, da po svoji milji določa blagovne cene in delitev produkcijskih kvot.

Tako je nastal oni za celokupno svetovno gospodarstvo in delavski razred usodepolni kontrast (nasprotje) med kupno silo velikih množic konsumentov in umetno zvišanimi cenami življenskih potrebščin. Navidezna nadprodukcija, v resnici podkonsum, nezadosten promet na vseh tržiščih, visoke in vedno višje carinske meje okrog posameznih državnih gospodarskih ozemelj, gospodarska kriza — to so značilni obrisi sedanjega svetovnega gospodarskega položaja.

Kakor je v tem položaju različno gmotno stanje v posameznih deželah, je vendar v splošnem tako beno, da predstavlja veliko gospodarsko in politično nevarnost.

Gospodarski položaj delavcev najbolj osvetljuje onih **deset milijono**

nov brezposelnih, ki hočejo delati, pa ne smejo.

Četrty mednarodni strokovni kongres v Parizu smatra za najnujnejšo in najvažnejšo sedanjo nalogo splošne gospodarske politike, da se teh deset milijonov brezposelnih spravi nazaj v redno delo. Rešitev te naloge je pa trajno mogoča le, ako strokovne organizacije dejansko sodelujejo pri vseh panogah nacionalnih in internacionalnih gospodarskih vprašanj.

Za bližnji čas naj deželne strokovne centrale posvete vso svojo pažnjo sledečim konkretnim gospodarskim vprašanjem:

1. **Splošna gospodarska povzdiga:** Strokovne organizacije naj pobijajo carinsko-trgovinsko politiko in vse druge naredbe, ki bi imele za posledico gospodarsko in trgovinsko-politično sovraštvo; zahtevati izvedbo sklepov **genfske svetovne** gospodarske konference, v kolikor ti sklepi zasledujejo isti gospodarski in trgovinsko-politični cilj.

2. **Racionalizacija:** Racionalizacija je odobravati le tedaj, ako pri njeni izvedbi sodelujejo zastopniki delavcev iz obrata ali pristojne strokovne zveze in ako sledi racionalizaciji stopnjema zvišanje realne plače in s tem razširjenje trga. Racionalizacija kot zgolj tehnična mera ali kot čista organizacijska reforma delovnega procesa brez narodnogospodarskega vplivanja na zvišanje realnih plač in razširjenje trga pa samo povečuje brezposelnost in postane mesto vir gospodarskega blagostanja — socialno zlo.

3. **Nacionalni in internacionalni karteli:** Strokovne organizacije morajo bolj kot doslej opazovati in kontrolirati nacionalne in internacionalne kartele, njihovo raznovrstnost in delovanje. Treba je z vsemi sredstvi pobijati njihovo stremljenje, da brez ozira na množice konsumentov vzdržujejo visoke cene in jih še zvišujejo. Cilj tega boja mora biti v vseh deželah: stvoritev kartelnih **kontrolnih uradov**, javnih kartelnih **registrov** in kartelnega **sodstva**. V vseh teh institucijah morajo biti strokovni zastopniki paritetno zastopani. Nadaljni cilj tega boja mora biti udeležba strokovnih zastopnikov v preglednih inštancah poslovanja velikih monopolnih podjetij.

4. **Domači trg:** Domači trg vsake dežele je glavni problem gospodarstva. Zvišanje izvoza in svoboda vseljevanja in izseljevanja so sicer važne zahteve za razvoj svetovnega gospodarstva in gospodarsko blagostanje delavskega razreda, vendar se s tem še ne da končnoveljavno rešiti gospodarskih težkoč. To so le pomožna sredstva. Samo rešitev moramo iskati in najti v prvi vrsti

Dobri in pošteni dohodki

vsakomur in povsod na razpolago:

Brezplačna pojasnila:

FRAN KOS, LJUBLJANA,
Židovska ulica 5

Kje so delavci organizirani?

V prejšnjih številkah »Delavca« smo videli, koliko je proletarcev na svetu in koliko jih je strokovno organiziranih. Sedaj bo pa vsakogar zanimalo, v kakih organizacijah so ti delavci. O tem daje podatke, deloma nepopolne, naša Mednarodna strokovna zveza v Amsterdamu.

Država in leto		Medar. strok.	Vredn. up.	Sindikalistične	Komunistične	Nevtralne	Bazilice
		zveza Avstralia					
v tisočih							
Rusija	1922	—	—	—	6875	—	—
	1923	—	—	—	4494	—	—
	1924	—	—	—	4556	—	—
Nemčija	1922	8417	1820	247	—	1767	345
	1923	4369	1034	62	—	600	992
	1924	6293	1500	100	—	—	1300
Anglija	1922	6560	—	—	—	—	—
	1923	4369	—	—	—	300	911
	1924	4328	—	—	—	—	1077
Irska	1924	—	—	—	—	—	139
Francija	1922	756	143	—	—	198	—
	1923	758	125	100	150	93	170
	1924	758	125	—	300	—	163
Poljska	1922	365	158	—	—	300	—
	1923	411	193	—	—	—	628
	1924	370	120	—	—	—	280
Italija	1922	1200	400	100	—	—	400
	1923	401	992	50	—	—	2000
	1924	235	—	—	—	—	2000
Španija	1922	240	400	665	—	—	—
	1923	240	42	300	—	—	—
	1924	211	42	200	—	—	—
Rumunska	1922	—	—	—	—	—	170
	1923	28	—	—	24	—	30
	1924	33	—	—	16	—	29
Češka	1922	1231	84	2	—	348	334
	1923	674	93	7	319	—	413
	1924	329	126	—	90	—	748
Jugoslavija	1922	50	—	—	200	—	—
	1923	66	10	—	—	—	—
	1924	35	1	—	6	—	18
Madjarska	1922	153	190	—	—	—	—
	1923	203	46	—	—	—	—
	1924	176	15	—	—	—	—
Belgija	1922	224	226	37	—	52	125
	1923	201	185	22	—	46	186
	1924	180	151	8	14	—	192
Avstrija	1922	1080	48	—	—	—	—
	1923	1050	78	—	—	—	—
	1924	896	79	—	—	—	102
Nizozemska	1922	224	226	37	—	52	125
	1923	201	185	22	—	46	186
	1924	180	151	8	14	—	192
Švedska	1922	313	—	20	—	—	48
	1923	293	—	32	—	—	—
	1924	313	—	37	—	—	50
Grčija	1922	170	—	—	—	—	170
	1923	—	—	—	—	—	—
	1924	15	—	—	12	—	9
Bulgarija	1922	15	—	—	34	—	5
	1923	15	—	—	35	—	—
	1924	15	—	—	—	—	—
Švica	1922	226	17	—	—	55	51
	1923	162	25	—	—	—	51
	1924	151	14	—	—	—	134
Danska	1922	243	3	5	—	—	100
	1923	308	—	—	—	—	—
	1924	233	—	—	—	—	—
Norveška	1922	96	—	—	—	—	—
	1923	—	—	—	84	—	—
Amerika	1922	—	—	20	—	3907	1253
	1923	—	—	80	—	2926	815
	1924	—	—	58	—	3542	—
Kanada	1922	165	45	5	—	—	57
	1923	118	38	—	—	—	120
	1924	127	30	—	—	—	58
Mehika	1922	—	—	5	—	—	710
	1923	—	—	—	—	—	1000
	1924	809	—	—	—	—	—
Brazilijska	1924	—	—	—	—	—	100
Kuba	1924	—	—	—	—	—	100
Chile	1923	—	—	—	200	—	—
	1924	—	—	—	150	—	—
Kitajska	1923	—	—	—	—	—	300
	1924	—	—	—	—	—	300
Japonska	1922	—	—	—	—	—	111
	1923	—	—	—	—	—	100
	1924	—	—	—	—	—	126
Angl. Indija	1922	17	—	—	—	—	483
	1923	—	—	—	—	—	220
	1924	—	—	—	—	—	300
Palestina	1924	11	—	—	—	—	—
Juž. Afrika	1922	50	—	—	—	—	42
	1923	50	—	—	—	—	40
	1924	10	—	—	—	—	25
Egipt	1924	—	—	—	—	—	12
Avstralija	1922	—	—	—	—	—	684
	1923	—	—	—	—	—	703
	1924	—	—	—	—	—	700
N. Zeland.	1924	—	—	—	—	—	80

Ako prištejemo še nekatere dežele, za katere zgoraj ni bilo vredno navajati podatkov, je bilo organiziranih 1924. leta v naši strokovni internacionali 16.490.000, v verskih organizacijah 2.355.000, v sindikalističnih 405.000, v moskovski internacionali 5.246.000, v nevtralnih 11.000 in v raznih 907.000.

Članstvo naše strokovne internacionale se je od leta 1914 gibalo

na domačih trgih. Z zvišanjem kupne moči širokih ljudskih množic, bodisi potom znižanja cen ali zvišanja plač ali obojega, se morajo ustvariti predpogoji za porabo blaga, ki se ga še v večjih množinah producira v racionaliziranem delovnem in gospodarskem procesu. Te predpogoje pa bodo ustvarili le vztrajno delo in boji strokovnih organizacij.

tako-le: 1914 je bilo organiziranih 6.844.000, 1915. l. 5.168.000, 1916. l. 5.234.000, 1917. l. 6.997.000, 1918. l. 10.360.000, 1919. l. 23.170.000, 1920. l. 22.701.000, 1921. l. 21.992.000, 1922. l. 18.186.000 in 1924. l. 16.490.000.

Kljub krizi, ki je sledila razmahu 1920. l., je strokovna internacionala ohranila velik grō članstva. Velik del onih organizacij, ki so navedene pod »razne«, simpatizira z našo strokovno internacionalo, katera edina more veljati za pravo strokovno organizacijo. Ako vzamemo v splošnem vse države, je še vedno večina delavstva neorganizirana.

Volitve in delavstvo.

Posamezne politične stranke zastopajo v parlamentu in vladni interese gotovih skupin. Izrazite delavske stranke beograjski parlament že dolgo ni videl. Zato se delavstvu in uradnikom pač godi tako, kakor se jim godi. Skupen nastop razredno-zavednih delavcev pri volitvah v oblastne skupščine je pokazal pot, po kateri bi prišel delavski razred ponovno do politične veljave v tej državi: **potom popolne enotnosti v akciji, duhu in organizaciji.**

Vendar sta pri sedanjih državno-zbornih volitvah dve delavski listi in ne ena. Zakaj? Zato, ker nekateri voditelji, ki pravijo, da so marksisti, v resnici to niso. Njim je bil ozki interes njihove frakcije več kakor pa interes celokupnega delavstva. Zato so sporazum odklonili.

Združeni Delavski Strokovni Zvezi priključene organizacije so strankarsko neodvisne. To se pravi, da so samostojne in da delujejo v smislu interesov delavskega razreda in ne posameznih političnih skupin. Naše organizacije so za popolno enotnost, ker vedo, da je **enotnost predpogoj** za uspešen boj proletariata proti buržuaziji.

Naš prijatelj je vsakdo, ki po Marxovem izreku: »Proletarci vseh dežel, združite se!« — združuje proletarce v enotni strokovni organizaciji in ki dela tudi za enotno politično stranko. Kdor pa razdvaja in seje razdor ter razkol v delavske vrste, je naš sovražnik.

Med delavstvom je veliko ogorčenje nad tem, da ni ene delavske liste. Da bo pa to ogorčenje vsaj za bodoče imelo pozitiven uspeh, svetujemo vsem prijateljem proletarske enotnosti, da oddajo volilne krogljice 11. septembra za ono delavsko listo, na kateri so ljudje, ki za popolno enotnost delujejo. Člani enotnih strokovnih organizacij ne morejo glasovati za one, ki so proti enotnim strokovnim organizacijam. Vsakdo dobro ve, da so bili bernotovski od vsega početka proti enotnim strokovnim organizacijam. Če se v tem času niso dali spreobrniti, naj jih delavstvo z glasovanjem obsodi tako, da bodo za vselej izgubili vsako možnost razbijati proletarske vrste.

Ustvarite v boju delavsko solidarnost in enotnost!

Vztrajajte v tem boju, dokler ne dosežete svojega namena!

Proletariat bo zmagal šele tedaj, ko bo združen.

J. Arh:

Kaj nas tepe?

V št. 15 »Delavca« z dne 10. avg. t. l. poziva uredništvo v uvodniku »Kaj nas tepe?« soderuje in soderuže, da izrazijo svoje mnenje k temu vprašanju. Ker je ta uvodnik zadeli marsikoga v živo in to še gotov del onih mlačnežev, ki so še zgolj iz nadleže zaradi drugih v organizaciji, ne pa iz prepričanja. Zato hočem podati danes k temu uvodniku nekaj misli, z izrecno zahtevo, da organi-

zirani člani dajo po prečitaniu te številke »Delavca« onim delavcem zastoj v proučbo te vrstice, katerih razredna zavest je tako nizka, da se čutijo osramočene, ako se jih hoče nazivati za proletarce. Njim je še danes ljubše, da se jih imenuje hlapce gospodove v Kristu.

Takoj v začetku pravi uvodničar: »Različni ljudje naštevajo različne vzroke; eni dolžijo voditelje, pri tem pa ne povedo katere voditelje?« Da, resnično! Večina neorganizirancev ima to vedno na ustih. Nadalje pravi uvodničar: »Vzrokov je več. In ti niso samo pri voditeljih, temveč tudi v množici.« Izjava teh neorganiziranih v zadevi voditeljev ne drži. In to iz razloga, ker se mora na te neorganizirane takoj postaviti vprašanje, kaj so ti napravili in žrtvovali za vzpostavitev dobrih organizacij in voditeljev. Kritizirati voditelje, a sam stati izven organizacije, to je lahko delo. A, biti v organizaciji, žrtvovati se za njo duševno in materijalno, biti vedno izpostavljen nemilosti podjetnika in reakcije, to je težje delo. Zatorej kritiko neorganiziranih o voditeljih se mora zadržati **odločno**, zakaj ti morajo prej pokazati **sami, koliko so vredni za delavski razred** in šele potem bodo imeli **pravo govoriti o voditeljih.**

Nadalje pravi uvodničar: »Leta 1919 in 1920 so bile množice navdušene za komunizem in njegove eksperimente.« To, povzeto iz čisto komunističnega stališča, absolutno ne drži. O pojmu komunizma v masah našega delavstva sploh ne more biti govora. Zakaj, mentaliteta našega delavstva je po večini po Cankarjevem izreku — še versko hlapčevska. Naš narod kot tak, gospodarsko in kulturno nikdar samostojen, je bil vedno navezan na vzgojo črne reakcije in kot tak je bil hlapec tujemu gospodu kapitalistu, kot kupcu njegove delovne sile. Dokler je še obstajala stara Avstrija, je vodil glavno vlogo za obrambo delavskih interesov samo nemški in češki proletariat. Slovenski proletariat je po večini tukaj samo žel, a samostojne borbe on ni vodil. Zato isti svoje vloge po prevratu ni razumel, ki bi jo pač moral zavzeti v novi državi. Zatek teh množic po prevratu k socializmu-komunizmu torej ni bilo spoznanje v pravcu razredne misli, temveč zgolj spontano navdušenje teh množic za zadovoljitev svojega lastnega jaz. Tega pa pravi socializem in komunizem ne pozna, on pozna samo družbo. Zatorej te množice niso zapustile razredne borbe v socializmu zaradi neuspehov istega, temveč zaradi svojega notranjega egoističnega stremjenja.

Nadaljni razkroj našega gibanja, v takozvani komunizem in bernotizem, ni torej spoznanje teh množic k boljšemu pojmovanju razredne misli, temveč samo zajetje malega dela onih (ker pretežni del množice je ostal indiferenten; op. pisca), kateri že po naravi niso za nobeno konstruktivno delo v delavskem gibanju. In iz teh so postali tudi slabi voditelji. Da, čisto naravno; zakaj voditelj ne sme iti niti korak pred in niti korak za množico, temveč vzporedno z njo. — In če voditelji zavamejo drugo pot, jih zapusti še ta peščica ljudi; če gre pa ta druga pot, pa ostanejo voditelji na — cesti. Pa bo kdo rekel, da o tem lahko vsaka struja zase govori. Govori da, ali ne izvaja se. Vzemimo konkretno. Naše strokovne organizacije, zgrajene na lastnem prepričanju in požrtvovalnosti svojih članov, so in vodijo neizprosno boj za obrambo delavskih interesov, in le njim gre zasluga, da se še sploh ne nahajamo v položaju afriških culukafrov. Da pa kljub borbi delavstvo nazaduje v obrambi svojih interesov, niso temu krive te organizacije in ne njih voditelji, temveč ona množica neorganiziranih, ki ji je bič gospodov ljubši kakor pa svobodno, proletarce vredno življenje. In še več pa tisti zaslepljeni in zakrknjeni revolucionarji, ki z blatom obmetujejo vsako započeto delo za korist tudi njih samih, v pričakovanju revolucionarne rešitve iz — zraka. Istotako bernotizem kot tak absorbira samo one elemente,

katerim je življensko zadoščenje v tem, da sabotirajo vsako pametno razredno misel in delo. Da je temu tako, se razvidi iz tega, da to negiranje traja že veliko let, a niso še nič pozitivnega ustvarili. Ti so hrana za tiste neorganizirane množice, o katerih je rekel sohr. Feliks Riemksten sledeče: Vi greste s tistimi, ki vas zaničujejo, ki vas izkoriščajo, ki se vam posmehujejo. Vi ste tako neumni, da verujete že besedam, če lepo done. Vi poljubljate roko onemu, ki vas tepe. Vi ne znate misliti! In vi ne delate z vašimi možgani, temveč delajo tudi z vami. Vi čitate meščansko časopisje, a sovražite delavskega. Vi živite samo za jesti, piti, stradati, zabavljati in — upati. Vaši gospodje delodajalci-kapitalisti so veliko trdnješi, previdnejši in samozavestnejši. Oni vas tepejo in **prav se vam godi.** —

Te misli sem se čutil dolžnega, da povem k uvodniku ne toliko zaradi uvodnika samega, kolikor zaradi tistih, ki se bahajo z revolucionarnostjo in laži-socializmom z namenom, da prodrejo v njih pamet, **da bodo spregledali.** Osobito vam, članom Zveze rudarjev Jugoslavije svetujem, da daste te vrstice čitati tistim vašim sotrpinom, ki vas danes še spoznavajo za neumne, zato ker se v organizaciji borite za svoje in njih interese, **a oni še do danes tega ne cenijo.**

Domači pregled.

Ali je to prav?

Pod tem zaglavjem nam piše sodrug: Na Jesenicah ima svojo dokaj moderno urejeno ključavničarsko delavnico in kovačnico g. Šmajdek, ki zaposluje kakih 15 delovnih moči. Izmed teh pa so pomočniki menda samo trije, vsi ostali so sami vajenci; a tudi pomočniki so še zelo mladi ljudje. Delavnica bi torej svojemu namenu odgovarjala; kar pa ni moderno in kar tudi higijensko ni, to so prilike, v katerih vajenci pri g. Šmajdeku živijo. Delo v ključavničarski stroki je pač tako, da se pri njem umaže in sicer umaže tudi z oljnat masčob. Umivanje brez tople vode torej nima smisla, ker se drugače nabrana masčoba samo razmaže, ne pa umije. Toda kako naj se vajenci, ki po večini stanujejo pri g. Šmajdeku, sploh umivajo, ko nimajo za to nabavo primerne naprave, tem manj pa, da bi jim bila na razpolago topla voda. Edina prilika za umivanje za vajence je — Sava. Da v mrzli Savi posebno po zimi ne more biti govora o kakem pravem umivanju za vajence te stroke, je jasno. Temu primerne so tudi postelje, v katerih ti vajenci spe. V koliko imajo rjuhe, se skoraj nič več ne pozna, če so bile kdaj bele ali če so bile morda že napravljene iz črne platna. Nič boljše niso blazine. Sploh so te postelje v pogledu snage take, da bi delale čast vsakemu ciganskemu taborišču.

G. Šmajdek glede snage vajencem, kakor videti, ne posveča nobene pozornosti in se mu nemara še celo dopade, če so fantje čim bolj zašepani; zato jim pa posveča vso pozornost glede delovnega časa. Običajno delajo vajenci pri njem po 11 ur dnevno in šestokrat skrbijo tudi ob nedeljah in praznikih za njihovo zaposlitev! Vse to je seveda protizakonito. Oblastna inspekcija dela vse to mirno gleda in ne gane niti z mezinem, da bi krutemu teptanju zakona napravila konec, kar bi lahko dosegla s ponovnim povečanim kaznovanjem.

Toda slučaj pri Šmajdeku ni edin; v ključavničarski stroki je skoraj na celi črti tako. Vajence pri raznih ključavničarskih »mojstrih« kar mrgoli. Število pomočnikov se napram številu vajencev enostavno zgublja in še ti so ponavadi zelo mladi. Čestokrat je tudi sam mojster le po imenu »mojster« in praktičnega dela ne zna; kje naj se potem tako nesorazmerno ogromno število ključavničarskih vajencev nauči dela svoje stroke tako, da bi res postali ključavničarji, je pač uganka. In da se ključavničarsko stroko temeljito diskvalificira ter ustvarja dovolj psevdo-ključavničarjev, skrbje gospodje mojstri s tem, da ne dajo prilike mladim pomočnikom, da bi se še po učni dobi pri njih izpopolnili, ampak vsakega vržejo na cesto, kakor hitro mu poteče učna doba, da zopet sprejme drugega. Ubogi fantje, ubogi starši! Ako pogledamo danes pri borzah dela, je največji procent brezposelnih delavcev kovinarjev, med temi največje mladih ključavničarskih pomočnikov. Koliko teh se mora lotiti drugega dela, ker v svoji stroki dela ne dobe; dobiti ga ne morejo, ker je njih število tako pretirano veliko, da se niti dognati ne da. Brezštevilna je onih fantov in njihovih staršev, ki so računali na sprejem v delo pri železnici in drugih večjih podjetnikih, pa so se kruto varali. Obrtniki ključavničarske stroke so v svojem pohlepu po cenenih delovni moči in dobičku v svoji brezvestnosti »napekli« toliko pomočnikov, da jih železnica z vso kovinsko industrijo niti absorbirati ne more. Poleg tega pa prihaja v poštev, da kovinska industrija vsled svojega mehanično-tehničnega izpopolnjevanja polagoma nadomešča kvalificirane delovne sile z nekvalificiranimi, kjer je le možnost dana. So pa nekvalificirane delovne sile po navadi tudi ce-

nejše kakor kvalificirane, kar pri industriji gotovo ne igra zadnje vloge.

Od poklicnih zadrug ključavničarskih mojstrov ni pričakovati, da bi potom sklepov številno vajencev omejili, ker bi se mojstri s takim sklepom urezali v svoje lastno meso. Zdravstvene in nadzorstvene oblasti se ne ganejo, ako se jih stalno ne dreza, in vendar se vprašanje vajencev v tej stroki ne bo smelo pustiti v nemar. Priložnosti za opazovanje prilik v ključavničarskih delavnicah v posameznih krajih nima nihče tako ugodne kakor zaupniki podružnic strokovne organizacije kovinarjev. Na njih je ležeče, da spravljajo razmere vajencev v teh delavnicah na tapet. Strokovna organizacija bo deloma sama, deloma s pomočjo Delavske zbornice morala neprestano opozarjati javnost na vse, kar se z vajenci godi in se stalno in stalno obračati na pristojne oblasti za intervencije. Skratka, treba je z neprestanim pritiskom zagreniti izkoriščevalcem vajencev, da bi svojo ekstenzijo gradili samo z napol še otroško delovno silo, in vajence, ki jim je komaj potekla učna doba, pehali v brezupno brezposelnost. Sicer pa bo treba misliti tudi na to, da se pri sklepanju delovnih ugovorov posveti primerna pažnja številčnemu razmerju pomočnikov in vajencev. Tiskarji n. pr. so to vprašanje že uredili.

Številčno normaliziranje vajencev v posameznih strokah pa bo treba v splošnem vsekakor urediti s posebnim zakonom, ki bo število vajencev določeval le po faktični potrebi te ali one stroke na gotovo število pomočnikov.

Za tem ciljem morajo strokovne organizacije ramo ob rami z vsemi ostalimi socialopolitičnimi institucijami stremeti. n.

Pa pravijo, da ni denarja!

Pred kratkim so časopisi prinesli vest, da se neki premetenec, Visočev po imenu, ki je bil svojčas odgovorni urednik nekega nacionalističnega lističa, pod lažnjivimi pretvezami, da je poverjenik Narodne odbrane, izvalil ob posameznih podjetnikov zelo čedne vsotice. Ves dobljeni denar je seveda romal v žep g. Visočeva. Dali so mu in sicer: Ravnateljstvo Trboveljske premogokopne družbe v Ljubljani 15.000 D, tvrdka »Baker« 5000 D, Josip Kernc 5000; v Mariboru tvrdka M. Kiebach 5000 Din, Vil. Freund 300 Din, J. Rosenberg 5000 D, Doktor in drug 5000 Din; v Trzinu And. Gassner 20.000 Din; v Gaberju ravnatelj tvrdke »Westen« 1000; v Jaršah Eg. Šetina 20.000; v Sošanju tvrdka Woschnag 5000; v Mezici uprava rudnika 10.000 Din itd. Skratka: v Sloveniji in na Hrvaškem je nabral skupno 288.150 Din.

Čprav se je moral Visočev za svojo »sposobnost« zagovarjati pred sodiščem, je zelo interesantno, kako radodarno roko imajo gospodje tovarnarji tedaj, kadar ne gre za lačne delavce.

Če pridejo delavci k podjetniku za Narodno odbrano, o kateri nihče ne ve, čemu eksistira v narodni državi, pa imajo ti sočakov dovolj. Naravnost ginljiva je skrb nemških in angleških ter slovenskih kapitalistov za to Narodno odbrano, ki jo pri nas nihče ne pozna in ki je sploh zelo imaginarnega značaja.

Gospodje podjetniki bodo seveda skrbeli zato, da se za denar, ki ga kavalirski žrtvujejo za Narodno odbrano in druge take nepotrebne reči, odškodujejo na račun praznih želodec svojih delavcev. Taka je praksa pri nas. Falotje, kakor Visočev, žive lahko brez dela, pošteni delavci pa morajo pri težkem delu stradati. n.

Strumno — podjetniško!

V Mokronogu ima neki g. J. Istenič v najemu neko usnjarsko podjetje. Na tem ni ničesar posebnega, ker se večkrat dogaja, da podjetniki nimajo svojih lastnih podjetij. Vsekakor pa spada g. Istenič med ono vrsto strumnih podjetnikov, ki s svojimi delavci znajo vse zadeve, posebne če se te zadeve nanašajo na plače, zelo strumno razračunavati. Tako se je na primer tudi zgodilo dne 24. julija t. l. Ta dan je namreč šest pri njemu uposlenih kvalificiranih usnjarskih izjavilo gospodu Isteniču, da pri malenkostnih plačah, ki so jih prejeli, ne morejo več izhajati in prosili, naj se jim iste primerno poviša. Odgovor g. Isteniča je bil: »Kar v pisarno pojdite, kjer boste dobili vaše knjižice!« Na ta način je vseh 6 delavcev, ki so se predzgnili prositi visokega gospoda za povišanje plač, kratkotalo vrgel na cesto brez vsake odpovedi! Ako pomislimo, da je znašala plača največ 5 Din na uro in da so večinoma imeli znatno manj, bo vsak razumel, da je bila zahteva prizadetih delavcev — izučeni usnjarski — več kot upravičena, le g. Istenič, ki očitno skuša hitro obogateti, da si čimprej kupi ali zgradi lastno tovarno, tega ni razumel. V dosegu tega namena naj bi mu pomagali delavci s tem, da pri njemu stradajo. Na hrani so bili odpuščeni delavci izven obrata, stanovali pa so v tovarni. Ali kako stanovanje je bilo to? Če bi ga ogledala inšpekcija dela, bi vsekakor morala nastopiti proti g. Isteniču zelo energično. Prosimo inšpekcijo dela, da to napravi, kajti v sobah vlada skrajna nesnaga: postelje so le iz desek zbite prične, na katerih je slammjača. O posteljnem perilu, o blazinah, o odejah ni bilo ne duha ne sluha, niti umivalnika za umivanje ni; in za tako stanovanje je g. Istenič odtegoval delavcem od plače po 25 Din na teden! n.

Stavka čevljarjev v Pančevu.

V tovarni galanterijskih obuval Dimitrov Grigarijev in Komp. v Pančevu je izbruhnila stavka čevljarjskih pomočnikov. V stavki se nahaja 45 pomočnikov in pomočnic. Pozivljamo vse čevljarske delavce in delavke, da ne potujejo v Pančevo, da s tem

ne škodujejo stavkajučim delavcem in preprečijo, da bi tjakaj potevali delavci z namenom, da stavkokažijo. Zveza usnjarskih delavcev Jugoslavije v Ljubljani.

Mednarodni pregled.

Internacionalni kovinarski kongres.

Izmed kongresov posameznih poklicnih internacional, ki so se vršili v Parizu ob času splošnega mednarodnega strokovnega kongresa, je najvažnejši kongres kovinarske internacionale.

Dogodki so ustvarili ravno za evropsko kovinsko industrijo popolnoma nov položaj. To je povzročilo izpremembe v organizaciji podjetnikov in temu primerno se morajo prilagoditi tudi kovinarski delavci. Med drugim so bile na dnevnem redu kovinarskega kongresa sledeče točke:

1. Poročilo delegacije o Združenih državah sev. Amerike (poročal Brownlie, London);
2. Stališče do mednarodnih kartelov (poročal Reichel iz Stuttgarta);
3. Delovni čas in mednarodna solidarnost (poročal Labe iz Pariza);
4. Kongres mednarodne strokovne zveze.

Kongresu je tajništvo predložilo obsežno tiskano poročilo. Več kakor poldrug milijon kovinarjev je združenih v kovinarski internacionali. Izmed priključenih zvez je najmočnejša nemška s 758.000 člani, druga je angleška z 190.000 člani, na tretjem mestu so Avstrijci s 110.000 člani.

Kongresa so se udeležili delegati iz 23 držav in gostje iz treh držav (Amerike, Argentine in Vzhodne Indije).

V predsedstvo kongresa so bili izvoljeni: Labe (Francija), Brandes (Nemčija), Brownlie (Anglija), Domes (Avstrija) in Hampl (Čehoslovaška).

Ilg je podal dopolnilno tajniško poročilo k že tiskanemu poročilu. Ugotovil je, da je imelo študijsko potovanje v Ameriko lep uspeh. Za evropske kovinarje preti nevarnost, v težki industriji, kjer so kovinarji najmanj organizirani.

Jouhaux je pozdravil kongres v imenu strokovne internacionale, s. Topalović v imenu Mednarodnega Urada Dela.

V diskusiji se je obravnavalo velike boje kovinarjev na Madžarskem in Finskem. Diskusija se je sukala tudi okrog manevriranja Moskovičev, ki hočejo z manevri in demagogijo razcepiti povinnarske vrste.

Balabanova, stara revolucionarka, bivša tajnica komunistične internacionale, je na kongresu nastopila za solidarnost z italijanskimi delavci proti fašizmu. Govorila je francosko, angleško in nemško. V tem smislu je kongres sklenil simpatijsko izjavo za Sacca in Vanzettija, za stavkajoče delavce na Madžarskem itd.

O vprašanju mednarodnih kartelov je bilo predloženo kongresu tudi tiskano poročilo. Reichels iz Stuttgarta je to svoje pismeno poročilo ustno izpopolnil. Orisal je tehnični razvoj od l. 1790, ko se je še proglašalo vsako organizacijo za nasprotnico svobode in človeških pravic — do svetovne gospodarske konference v Ženevi, kjer je francoski finančnik Louchenu nastopil za nacionalno in internacionalno združenje gospodarstva! Podjetniki se vedno tesneje organizirajo. Mi stojimo na pomembni preobratni točki bojev med delom in kapitalom, stojimo pred dobo, ko moramo za svoj boj najti nove oblike in metode. Kapital potrebuje za temeljito izkoriščenje svoje koncentracije razširjenih trgov. S povečanjem produkcijske sile se ni istočasno povečala kupna moč ljudskih množic. To nasprotje postruje gospodarsko krizo. S pomočjo kartelov kapital na novo urejuje gospodarstvo. Zato se morajo naše strokovne organizacije pečati s praktično gospodarsko politiko. Mi moramo čuvati konsument-ske interese delavcev. K temu nam pripomore gospodarska demokracija, ki jo bomo dosegli z zboljšanjem obratnih svetov.

Domes je nato predložil dve resoluciji in sicer o kartelnem vprašanju in o organizacijskih izpremembah v kovinarski internacionali.

Po kratki diskusiji so bile resolucije sprejete.

Labe je poročal o delovnem času in mednarodni solidarnosti.

Sedež internacionale ostane v Bernu, tainik Seg je bil ponovno izvoljen. V izvrševalni odbor so bili izvoljeni sledeči sodrugi: Brownlie (Anglija), Labe (Francija), Solau (Belgija), Reichel (Nemčija), Kjarbil (Danska), Domes (Avstrija).

Naše organizacije.

Živilski delavci.

Ljubljanski pekovski pomočniki pred sodiščem

Za odpravo nočnega in nedeljskega dela. — Pekovski mojster Paškulin z Vrhnike izrablja 15-letnega vajenca 17 ur dnevno. — Zakon o zaščiti delavcev gleda k . . . c.

Ljubljanski pekovski pomočniki so zvedeli, da se v Ljubljani, posebno na deželni krši po zakonu zajamčeni, nočni in nedeljski počitek. Ugotovili so, da se ob nedeljah uvaža sveže pecivo v Ljubljano, predvsem z Vrhnike. Da prijavo Inšpekciji dela v Ljubljani z dokazili podprejo, so se ljubljanski pekovski pomočniki, 17 po številu, s sodrugom Tometom na čelu, odpeljali 9. aprila t. l. na Vrhniko, da se na licu mesta prepričajo in ugotovijo dejanski stan, kateri izmed pekovskih mojstrov krši nočni in nedeljski počitek, oziroma zakon o zaščiti delavcev. Ugotovili so, da je to edino le pekovski mojster Paškulin. V nedeljo, 10. aprila t. l. je že po 5. uri zjutraj Paškulinov komaj 15-letni vajenec Bernard Slova odpeljal proti kolodvoru z 2 velikima košarama svežega peciva. V neposredni bližini kolodvora in orožniške postaje je s. Tome nagovoril vajenca, kateri je med drugim v joku izpovedal, da mora poleg drugih hlapčevskih del delati tudi po noči v pekariji, da je mojster brutalen človek in da stalno, odkar se pri Paškulinu uči, dela po noči in vozi tudi ob nedeljah sveže pecivo za Ljubljano. Med tem izpraševanjem pa je pridrvel s kolegom Paškulin, ki je menda sumil, da se za njegovo nočno in nedeljsko delo in kršenje zakonov interesirajo tudi ljubljanski pekovski pomočniki. Nahrulil jih je z najgršimi izrazi. Da ni bilo s. Tometa, gotovo se ne bi bili pomočniki brzdali. In prav bi bilo, bi se bil Paškulin vsaj prepričal, da ljubljanski pekovski pomočniki niso »oštije«, ki ne vedo kaj hočejo. Sodrug Tome je Paškulina opozoril na zakon o zaščiti delavcev, Paškulin pa mu je odvrnil, da k . . . c gleda zakon in da ima že sam svoj zakon. Zahteval je, da se odstranijo, sicer da bo šel po orožnike. Na zahtevo pomočnikov, če ne bo šel on po orožnike, da bodo šli oni, se je vendar ojunačil, ter se po petih minutah vrnil z besedami »oni k . . . ci tudi nečejo priti« (misli je orožnike). Ukazal je vajencu, naj pelje kruh domov in da ga za par sto žemelj tudi ne bode hudič vzel. Med tem pa sta prišla že dva orožnika, katerima je s. Tome razložil, po kaj da so pekovski pomočniki prišli na Vrhniko. Sledil je popis s. Tometa in vseh pekovskih pomočnikov.

Dne 10. avgusta t. l. pa se je vršila tozadevna razprava pred deželnim sodiščem v Ljubljani. Vse obtožence je zastopal dr. Jelenc. Kot prvi je bil zaslišan glavni obtoženec s. Ivan Tome, kateri se je zagovarjal približno tako-le:

Izmed vseh strok so pekovski pomočniki najbolj izkoriščani. Če se ozremo po posameznih pekarnah, vidimo, da prično z delom že ob 9. uri zvečer in garajo do 9., 10. ure v jutro drugega dne. Njih delovni čas je torej 10 do 14 in še več ur na dan. Ob petkih pa gre pekovski pomočnik — tudi vajenci niso izvezeti — na delo ob 9. uri zvečer, odhaja pa z dela v soboto ob 7., 8. uri zvečer in tudi pozneje, torej 24 ur neprestanega garanja, za kar pa se mu plača samo 8 ur. Pekovski mojstri torej ne spoštujejo zakona o zaščiti delavcev, za pekovske pomočnike pa menda tudi ne velja — kaže že vse tako — ker če bi ve-

POSLANO!

USE

gospodinje, katere do sedaj še ne kupujejo prvovrstnega pridanega kavi, naše domače **Kolinske cikorije**.

PROSIMO,

da s polnim zaupanjem povsod zahtevajo **Kolinsko cikorijo** in gotovo bodo zadovoljne. - Pri nakupovanju

PAZITE,

da dobite pravo našo **Kolinsko cikorijo**, katero iz najboljših snovi z novimi modernimi stroji izdelujejo izvežbani domačini in ki zato zasluži, da se vporablja v vsaki delavski rodbini.

ljal, bi ne delali po 12 in 14 ur na dan, ampak samo 8, kakor to zakon predpisuje. Pri vsem tem pa je pekovski pomočnik v 8 dneh samo enkrat po dnevu prost in to je — če je — v nedeljo, prazniki za njega ne veljajo. Kljub temu pa se pekovskim mojstrom dezdeva, da je tudi ta edini prosti dan za pomočnika odveč. Nekateri so že začeli siliti pomočnike, da naj jim garažo še v nedeljo. Eden izmed teh je ljubljanski pekovski mojster Paškulin in njegov »sin«, ki je mojster na Vrhniki, kateri pa poleg drugih lepih reči uvaža tudi ob nedeljah sveže pecivo v Ljubljano. S tem pa škoduje ljubljanskim pomočnikom, katerim grozijo ljubljanski pekovski mojstri, če se bo ob nedeljah uvažalo sveže pecivo v Ljubljano, da bodo tudi oni vpregli pomočnike v nedeljsko delo. Poslali so tozadevni dopis Zvezi živilskih delavcev, v katerem obveščajo o uvozu svežega peciva ob nedeljah v Ljubljano in če se bode to še naprej dogajalo, da bodo tudi oni primorani ob nedeljah delati, odnosno zaposlovati pomočnike. Vsled nevarnosti, da se uvede nedeljsko delo in da bomo v stanju navesti konkretne dokaze Inšpekciji dela, o kršitvi zakonov o zaščiti delavcev, smo se odpeljali na Vrhniko, da ugotovimo dejanski stan.

Pripoveduje goraj navedeni potek z vajencem, Paškulinom in orožniki. Pokazal je sodniku tudi Zakon o zaščiti delavcev.

Kot druga sta bila zaslišana sodrug Pretnar in Rižner, ki pa sta izjavila, da ne moreta povedati več, kakor je povedal sodrug Tome.

Nato je bil zaslišan kot priča Paškulinov vajenec Bernard Slova, kateri je med drugim izpovedal, da je star komaj 15 let, da dela po noči, odkar se uči — od novega leta — vozi kruh za Ljubljano. Pove, da ima učno pogodbo, ter da ga je vzel Paškulin v triletno učno dobo s pripombo, da bo eno leto delal vsa hlapčevska dela, v drugem letu pa bo smel že v pekariji pomagati.

Kot priča je bil zaslišan tudi mojster Paškulin, ki izpove, da ga je navedenega dne na vse zgodaj zjutraj obvestil vrhniški občinski sluga, da je njegova hiša oblegana od tujih ljudi in da naj se pazi. Kljub temu pa je poslal po 5. uri zjutraj vajenca s pecivom na kolodvor, sam pa je šel skrivoma za njim, da vidi, kaj da se bode zgodilo. Opisuje dogodek, slično Temotovemu, vendar pa se silno izogiba vsake besede, ki bi ga kompromitirala. Sodnik: No, Paškulin, Tome Vas je opozoril na zakon o zaščiti delavcev, ste pa rekli, da ga k . . . c gleda in pa z raznimi psovkami ste jih zmerjali. Paškulin: »V razburjenosti sem res rekel, da zakon k . . . c gleda, psovke pa so padale obojestransko.« Sodnik: »Opozoril Vas je na nočni in nedeljski počitek, ter na prepoved zaposlovanja mladoletnih.« Paškulin: »Zakon o zaščiti delavcev ne velja za Vrhniko.« (Za Paškulina je Vrhnika najbrže v puščavi Gobi kakšna raz-

bojniška vas.) Glede nočnega in nedeljskega dela je dobil moj oče, pekovski mojster v Ljubljani, ki ima tudi veliko črno piko v aktih Inšpekcije dela v Ljubljani, dovoljenje od ljubljanskega magistrata. Za uvažanje svežega peciva ob nedeljah v Ljubljano pa sem dobil dovoljenje od Inšpekcije dela. Ravno tako mi je Inšpekcija dela v Ljubljani dovolila, da smem vajenca razen 7 nočnih ur zaposlovati — izkoriščati — kadar hočem. — Krohot v dvorani.

Dr. Jelenc: »Ali imate pismene dokaze?« Paškulin: »Ne, smo se kar ustmeno dogovorili. — V dvorani zopet krohot.

Zaslišan je bil tudi orožnik, kateri je izpovedal, da so se vsi pekovski pomočniki, posebno pa vodja Tome dostojno obnašali in da niso rabili nikake sile. Na podlagi vseh teh izpovedb je sodišče oprostilo vse pekovske pomočnike, kakor tudi s. Tometa z motivacijo, da so branili lastne življenske interese in zakone.

Seveda državni pravdnik pa je priglasil ničnostno pritožbo.

Po končani razpravi je na hodniku Paškulin rekel pekovskim pomočnikom: »Še bom delal ponoči in ob nedeljah uvažal sveži kruh v Ljubljano.« Ljubljanski pekovski pomočniki pa svarimo Paškulina, naj ne misli, da se bo pred sodiščem še enkrat obnašal kot nedolžno in nedvedno jagnje.

Povdarjamo, da je bil to prvi vpogled v vajeniško izkoriščevanje in teptanje zakonov v pekovski stroki. Vendar pa si bodo pekovski pomočniki morali in znali uveljaviti svojo in vajeniško pravico do pravega človeškega življenja. Naučili bodemo pekovske mojstre, da se zakoni ne izvajajo samo tedaj, kadar je treba zapreti kakega izkoriščanega delavca, ampak tudi tedaj, kadar jih krše oni. Pekovskim pomočnikom pa kličemo in vsem neorganiziranim, v organizacijo, v boj za odpravo nočnega dela, za izvedbo nedeljskega počitka vsepovsod, za zaščito vajencev in za zboljšanje socialnih razmer.

Usnjarji.

Konferenca Zveze usnjarjskih delavcev Jugoslavije.

V nedeljo, dne 7. t. m. se je vršila v Ljubljani konferenca usnjarjskih delavcev z dnevnim redom:

1. Poročilo o dosedanjem poslovanju Zveze: a) predsednika, b) tajnika, c) kontrole.

2. Položaj naše Zveze in eventualna priključitev k ORSJ.

3. Razno.

Tajniško in blagajniško poročilo poda s. Jakomin.

V imenu kontrole izjavita ss. Čermazel in Bratkovič, da sta pregledala potrdila in primerjala s knjigami ter našla vse v redu.

K drugi točki dnevnega reda poroča s. Jakomin o težkočah, v katerih se Zveza nahaja, povdarja, da je članstvo vsled slabe konjunktore znatno padlo pri vseh podružnicah. Precej dobro se drži podružnica v Šoštanju in Ptuj. Treba je, da saniramo to nevzdržno stanje ter razmišljamo, kako bi se temu odpravilo. S. Jakomin je mnenja, da naj se Zveza upravno priključi Opčemu Radničnemu Savezu Jugoslavije v Zagrebu.

Po vsestranski debati delegatov se sklene upravna priključitev Zveze »Splošni Del. Zvezi Jugoslavije«. S. Makuc bo razložil vse sklepe konference na članskih zborovanjih.

Iz revirjev, tovarn in delavnic.

Kranj. Pravijo včasih, da so čudna pota božja. Mi pa lahko rečemo, da je pri nas čudna usoda delavskih zaščitnih zakonov. Vzemimo le zakon o zaščiti delavcev. Ta zakon se krši n. pr. v Kranju nekažnovano v taki meri, kakor da bi zakona sploh ne bilo. Tovarna »Jugočeška« ima izredno dobro konjunkturo in posebno težko zmaguje delo v oddelku tiskarne, apreture ter barvarne. V času splošne krize in brezposelnosti, kakor je danes, mi pravzaprav pozdravljamo vsako podjetje, ki si zna s spretnim delovanjem preskrbeti dovolj naročil. Odobravati pa ne moremo, da se v pričo ogromne brezposelnosti ter zakona o zaščiti delavcev, ki vsebuje natančne določbe glede delovnega časa, posamezne delavce in delavke pridružuje pri strojih k delu nepretrgoma po 32, 21 ur itd. Zraven so v posameznih slučajih zaposlene tudi 15 let stare delavke. Vprašamo, ali še obstoji zakon o zaščiti delavcev, ali ga ni več? Ali imamo še Inšpekcijo dela, ki mora biti o načinu delovnega časa od strani podjetja točno informirana? Kaj pa je končno v tem slučaju z delavsko zavednostjo? Ta spi spanje kralja Matjaža ter čaka, da ji bo zrastle več kilometrov dolga brada, po kateri naj bi od neke primarsirala rešitev kranjskim zaspancem. Poleg nezavednosti delavcev pa igra veliko vlogo gonja za ugledom pri predstojnikih. Bog ne daj, vse, samo zamere naj ne bo. Rajši si bo vsak izkopal svoj grob, kakor obsojenec. Tudi tokrat ponižno vtakne v žep, če ga nadmojster nadere s svinjo. Šele v nedeljo, v temnem kotu vaše gostilne, ali po maši pri »Jahaču« v Kranju zavpije: »Aufbiks, prokleti peme!« Pa tudi pohlep po denarju je velik, kar je posledica nizkih temeljnih plač na uro. Edino pravilna pot, organizirati se ter skupno zahtevati povišanje plač, ureditev delovnega časa in pa delovnih pogojev, je v Kranju še nerazumljiva stvar. Še bolj »zavedni« pravijo: Zakaj bi ravno jaz moral pričeti? Je pač zadeva možgosti ter karakterja, če se delavec zanima ali ne zanima za svoj kruh po edino pravilnih potih organizacije, ne pa potom ližunstva ali podkupovanja z jajci, maslom, kokoši itd. Tako pa izgledamo v Kranju. Na vodstvo tovarne pa še apeliramo, da vpelje več šiltov tam, kjer je to pač treba, ne pa da sili ene in iste delavce in delavke k prekomernim naduram. Smo mnenja, da je zakon zato tukaj, da se spoštuje od vseh.

Ruše. Razmere, ki vladajo dandanes med delavstvom tvornice konjunktura v Rušah, me silijo, da vzamem pero v roke in napišem par besed svojim sotrpnikom v premišljevanje. Delavci trpini, vem, da vam ne bo po volji ta moj članek, ki bo gotovo marsikaterega izmed vas zadel. Pa premislite tiste besede, katere se tičejo tistega, ki se čuti prizadetega in videli boste, da imam prav, če trdim da ste si vi sami

krivi vsega gorja, ki nas danes tlači. Če pomislim, koliko jih je med vami, ki se ne zavedajo, da so tudi sami ljudje na isti način ustvarjeni, kakor bogatini, da tudi njim, ki delajo in garajo, pripadajo iste pravice in tiste dobrote sveta, ki jih uživajo tisti brezdelneži na njihov račun. Koliko tisočev neustrašnih delavcev je moralo plačati vse te zahteve in pravice delavstva, ki jih mi danes uživamo, s mrtjo na barikadah? Pa radevolje so žrtvovali svoje življenje za svoje najdražje, za svoje otroke, da jih rešijo nadaljnega suženjstva, da jim priborijo za doto svobodo in večji kos kruha. Pa slabi ste sinovi svojih pradedov, ki sploh vredni niso tiste časti, pa vseeno vam, delavcem, režejo kruh. Zaradi vaše zaspanosti in lenobe vas bodo proklinjali vaši otroci, katere ste spravili na svet, a za njihovo eksistenco, za njihove človeškemu življenju primerne pravice niste skrheli. Sodrugi trpini, ali se še spominjate na strelske jarke, na tisto grozno klanje, v katerem ni poznal brat brata? To čaka vaše sinove še enkrat vsled vaše zaspanosti. Poglejte si vojne žrtve, žive priče groznega klanja, invalide, ki so sedaj buržuaziji v zasmeh zato, ker so dali svoj kri in svoje ude za njihove profite. In kdo je vsega tega kriv? Spet oni delavci, ki se dajo slepo voditi kamorkoli. To je žalosten dokaz, da delavec v dvajsetem stoletju ni zmožen svobodno misliti. Na tisoče knjig čaka, da jih vzamete v roke in se iz njih učite zboljšati svoje življenje, pa vi tega ne storite. Delate in garate kot vol, zaprežen k plugu. In kdo je tega kriv? Ali tudi kapitalisti? Mislim da ne, temveč vi sami, ki ste preleni, da bi vzeli v svojem prostem času kako knjigo v roke, da bi se udeležili delavskih shodov in se pogovorili o trpljenju in kako bi to trpljenje olajšali. Tega ne storite, to je za vas pretežko, kaj ne? Je bolj prijetno pijačevanje! A kakšni so vaši pogovori med delom? Če pomislim, kako svinjarske besede slišim dan na dan med delom v tovarni, tedaj sem prepričan, da se vam drugače ne more gojiti, kot se vam godi: in kaj šele vaše vedenje v tovarni, ko se pri delu in zaradi dela pretepete. Ali je to delavska solidarnost? Vi, delavci, stebri človeške družbe, bi morali biti nositelji prave kulture. In kakšno je vaše stališče do organizacije? Ta je za vas deveta briga, kaj ne? Kakšno je vaše mnenje o strokovni organizaciji? Vi mislite: kaj se bom organiziral, je itak vse skup za nič, saj ne dosežemo nič itd. No, če pa ravno kaj dosežejo socialisti, bom tudi jaz deležen tiste dobrote, čeravno nisem organiziran. To je tista največja napaka nas delavcev, ki sploh ne veste, kaj je strokovna organizacija. Ali ni vsak, ki je organiziran, en del organizacije; kaj vam potem ni dovolj jasno, da čim več jih bo organiziranih, tem več bodo dosegli, tem večje bodo pravice. Pa vi nečete v organizacijo, škoda se vam vidi za teh par dimarjev, a če jih na stotine zapijete, pa ni nič škoda. Vi čakate in mislite, da bo prišla rešitev delavstva od zgoraj. Pa zastoj čakate, ker iz neba ne bo prišla rešitev. Zato vam kličem: Delavci trpini, zadnji čas je, da se organizirate strokovno, ker po toči zvoniti bo prepozno. — Kaj pa vi organizirani; malo jih je med vami, ki so pravi socialisti, ki se zavedajo svoje dolžnosti, ki točno plačujejo svoje prispevke, redno obiskujejo vse članske sestanke ter pomagajo odboru pri njegovem trudapolnem delu za blagor organizacije, so zvesti čitatelji delavskih listov in tudi na svojo korist ne pozabijo, namreč čitati knjige, da postanejo izobraženi, kot se spodobi za delavca v dvajsetem stoletju. A drugi mislijo, da je dovolj, če plačajo prispevke organizaciji in še ne točno, pa mirna Bosna in mislijo, da so izpolnili svojo proletarsko dolžnost. Naprej pa naj delajo zaupniki, ki so za to tu, če ne pa ne bom več plačal organizaciji prispevkov. A ne pomislite, da so zaupniki ravno isti člani organizacije, kakor vi, istim prispevkom podvrženi kot vi, pa vseeno so iz proste volje vzeli vse delo na svoja ramena. A v čigavo korist? Za skupno. In kaj delate vi za skupno korist? Še za sebe, za svojo korist ste preleni porabiti tiste ure prostega časa za svojo izobrazbo, za udeležbo sestankov, za čitanje listov itd. Koliko vas je, ki imate prijatelje, skupaj delate eno delo, vi ste organizirani, a prijatelj zraven vas pa ne. In v to dopustite? Med seboj trpite take ljudi, za katere morate iti vi v ogenj po kostanj. Taki neorganizirani ljudje so škodljivi kot gosenci na zelniku. Oni so tisti, ki so izročili delavske pravice kapitalistu, njim se bo treba zahvaliti, ko bomo zgubili še tiste pravice, ki jih še imamo. In vi trpite take ljudi med seboj? No, ste res zavedni sodrugi. — Za sedaj končam moj dopis in upam, da ni bil brez

uspeha. Sodrugi, delavci, trpini, pojdite na delo, da rešimo, kar se še rešiti da!

Zaključek mezdnih pogajanj v steklarni v Hrastniku dne 9. avgusta t. l.

Navzoči: Ing. E. Baraga za Inšpekcijo dela, ing. Wilhelm Abel za podjetje, inž. Heinrich Findeisen a podjetje, Josip Kopač, ravnatelj Delavske zbornice, Ivan Makuc, tajnik ORSJ za Slovenijo; delavski zapupniki: Vencelj Bauer, Drame Vinko, Ivan Strašek, Jugovar Franc, Rog. Slatina, Mirko Weinberger, Juchman Leopold, Zagorje, Splichal Cecilija, Omerzie Matilda, Kellner Alojz, Götz Josef, Planinc Friedrich, Vračun Franc, Hrastnik.

Po daljših pregovorih so pogajanja rodila sledeč rezultat:

1. Glede šoktarife naj posamezne krajevne organizacije predložijo v upravi podjetja specifične tarife (Hohlglas) ter stavijo tozadevne predloge glede znižanja tarifov v posameznih slučajih posebno neugodnih tarifnih postav. Istotako naj se predložijo povprečni procenti poškodb (Bruch %) ter se bode v posebnih neugodnih slučajih skušalo odstraniti previsok procent poškodb (preko 7 %).

2. Predlogu delavstva glede vročinskih doklad podjetje ne ugodí.

3. Nagrade za časa dopusta se bodo izplačevale v smislu kolektivne pogodbe z leta 1923. Isto velja pa tudi za steklobrusce.

4. Nadurno delo se bo plačevalo po zakonu z 50 % pribitkom.

5. Akordne postavke v pletarni podjetje ne more zvišati. Ako bi se razmere na trgu zboljšale, bode podjetje po možnosti iste zvišalo.

6. Glede slabega materiala bode podjetje zadevo preiskalo ter v posameznih slučajih te nedostatke odstranilo. V pletarni se bode vpejalo po zakonu predpisano 8-urno delo.

Glede vodovoda bo podjetje stopilo v stik z občino v Trbovljah.

7. Nočno delo mladoletnih žensk se bo istotako v smislu zakona odpravilo.

8. Glede izobrazbe steklarskih pomočnikov v inozemstvu bi podjetje prispevalo, ako bi delavci potom svojih organizacij dobili nameščenje v modernih inozemskih steklarnah.

9. Zahteve steklarjev in steklobruscev v Rog. Slatini in Zagorju bo podjetje na licu mesta proučilo ter odpravilo nedostatke kakor tudi po možnosti zahtevam ugodilo.

Abel, l. r., Baraga, l. r., Kopač, l. r., Makuc, l. r., Weinberger, l. r., Kellner, l. r., Jugovar, l. r.

Brezposelnost v Angliji se širi, v Nemčiji pada.

Joyson-Hicks, britski minister za notranje zadeve, je dejal v nekem govoru, ki se je pečal z Rusi, stanujočimi v Britaniji, da je ravnokar prejel pismo od nekega prominentnega britskega industrijalca, v katerem piše, da naj porabi svoj vpliv, da ne bo preveč vnešavanja v trgovino z Rusijo. »Na tisoče mojih delavcev bo odslavljenih, ako ne napravimo pogodb z ruskimi »odjemalci«, pravi industrijalec.

V Nemčiji je število brezposelnih delavcev padlo na 541.000 oseb; na Angleškem pa se je povišalo za 54 tisoč oseb. Brezposelnih delavcev je v Britaniji čez en milijon.

FRANC PALME

LJUBLJANA—CELJE

Glavno zastopstvo in zaloga:

M. Gavrilovića Sinovi d. d., Petrinja in Tvornic Zlatorog, Maribor.

Najboljše in najtrpežnejše čevlje vseh vrst lastno-ročnega izdelka in najceneje dobiš le pri tvrdki

„DOKO“ I. ČARMAN

Ljubljana, Prešernova ulica šte. 9 (na dvorišču).
Zahtevajte ilustrirani cenik franko.

Jos. Olup, Ljubljana

Starl trg 1 in 2

priporoča svojo trgovino z manufakturnim blagom in moškimi oblekami domačega izdelka po najnižjih cenah. Tudi obleke po naročilu se najhitreje in najceneje izvršujejo.

Priporočamo testenine

Pekatele

ki so najboljše.

L. MIKUŠ

LJUBLJANA, MESTNI TRG ŠTEV. 15.

DEŽNIKI.

Na malo! Na veliko!
Ustanovljeno 1839.

Ustanovljeno 1852.

TEOD. KORN

Ljubljana, Poljanska cesta št. 8.

Krovstvo, kleparstvo, inštalacija vodovodov in kurjava. Pločevinasta embalaža in litografija.

Stara tovarna nogavic in pletenin

M. FRANZL sin

Ljubljana, Privoz šte. 10.

priporoča svoje prvovrstne izdelke po znatno nižjih cenah. — Sprejema se tudi bombaž in volna v pletenje.

Znižane cene in največje skladišče dvokoles, motorjev, šivalnih strojev, otroških vozičkov, vsakovrstnih nadomestnih delov, pnevmatik. Posebni oddelek za popolno popravo, emajliranje in poniklanje dvokoles, otroških vozičkov, šivalnih strojev itd. Prodaja na obroke. Ceniki franko.

„TRIBUNA“ F.B.L., tovarna dvokoles in otroš. vozičkov

Ljubljana, Karlovska 4